EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 28.9.2026
COM(2026) 508 final

KOMISSION KERTOMUS EUROOPAN PARLAMENTILLE JA NEUVOSTOLLE

luonnonmukaisen kasvien lisäysaineiston, luonnonmukaisten eläinten sekä luonnonmukaisen valkuaisrehun saatavuudesta unionin markkinoilla asetuksen (EU) 2018/848 53 artiklan 7 kohdan mukaisesti

{SWD(2026) 284 final}

1. Johdanto

Tässä kertomuksessa käsitellään luonnonmukaisen kasvien lisäysaineiston ja luonnonmukaisten eläinten, mukaan lukien kananuorikoiden, sekä siipikarjan ja sikaeläinten ruokintaan tarkoitetun luonnonmukaisen valkuaisrehun saatavuutta EU:n markkinoilla. Kertomus on annettu luonnonmukaisesta tuotannosta ja luonnonmukaisesti tuotettujen tuotteiden merkinnöistä annetun asetuksen (EU) 2018/848[1], jäljempänä ’luonnonmukaista tuotantoa koskeva asetus’, 53 artiklan 7 kohdan mukaisesti. Kyseistä asetusta on sovellettu 1. tammikuuta 2022 alkaen.

Lainsäätäjät pyysivät laatimaan tämän kertomuksen muun kuin luonnonmukaisen kasvien lisäysaineiston, muutoin kuin luonnonmukaisesti kasvatetun siipikarjan ja muiden kuin luonnonmukaisten kotieläinten käyttöä jalostustarkoituksessa sekä siipikarjan ja sikaeläinten muun kuin luonnonmukaisen valkuaisrehun käyttöä koskevien poikkeusten asteittaista poistamista silmällä pitäen. Komissiota pyydettiin tarkastelemaan vastaavan luonnonmukaisesti tuotetun aineiston saatavuutta unionissa jäsenvaltioiden käyttöönottamien tietokantojen ja järjestelmien avulla luonnonmukaisen aineiston saatavuudesta kerättyjen tietojen pohjalta viiden vuoden kuluttua asetuksen soveltamispäivästä. Kertomuksessa pyydettiin tarkastelemaan kyseisen aineiston saatavuutta ja syitä, jotka mahdollisesti rajoittavat sen saatavuutta luonnonmukaisten toimijoiden kannalta.

Laatiessaan tätä kertomusta komissio otti huomioon luonnonmukaista tuotantoa koskevan asetuksen 26 artiklan mukaisesti kerätyt tiedot sekä seuraavat 53 artiklan 6 kohdassa tarkoitettuihin poikkeuksiin ja lupiin liittyvät tiedot:

a) 26 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun kasvien lisäysaineistoa koskevan tietokannan sekä 26 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen, eläimiä koskevien tietojen keruuseen käytettävien järjestelmien ja tarvittaessa 26 artiklan 3 kohdassa tarkoitettujen, kananuorikoita koskevien tietojen keruuseen käytettävien järjestelmien tiedot;

b) tiedot liitteessä II olevan I osan 1.8.5 kohdan sekä liitteessä II olevan II osan 1.3.4.3 ja 1.3.4.4 kohdan mukaisesti myönnetyistä kasvien lisäysaineiston käyttöä koskevista poikkeuksista; sekä

c) tiedot siipikarjan ja sikaeläinten luonnonmukaisen valkuaisrehun saatavuudesta unionin markkinoilla ja liitteessä II olevan II osan 1.9.3.1 kohdan c alakohdan ja 1.9.4.2 kohdan c alakohdan mukaisesti myönnetyistä luvista käyttää muuta kuin luonnonmukaista valkuaisrehua nuoren siipikarjan ja nuorten sikaeläinten ruokinnassa.

[1] Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2018/848, annettu 30 päivänä toukokuuta 2018, luonnonmukaisesta tuotannosta ja luonnonmukaisesti tuotettujen tuotteiden merkinnöistä ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 834/2007 kumoamisesta (EUVL L 150, 14.6.2018, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/848/2025-03-25/oj

Myös komission täytäntöönpanoasetuksella (EU) 2020/464[2] otettiin käyttöön jäsenvaltioiden toimittamia tietoja koskevia vaatimuksia, ja lisäksi luonnonmukaista maataloutta koskevan tietojärjestelmän (OFIS) kautta saatavilla olevien mallipohjien käyttö lisääntyi vuosina 2023–2025 asteittain. Jäsenvaltioiden kyseisten kolmen vuoden aikana ilmoittamissa tiedoissa on kuitenkin eroja, jotka heikentävät niistä tehdyn tilastollisen analyysin luotettavuutta. Tähän kertomukseen liittyvässä komission yksiköiden valmisteluasiakirjassa esitetään jäsenvaltioiden ilmoittamat tiedot vuosilta 2022–2024.[3]

2. Luonnonmukainen kasvien lisäysaineisto

Luonnonmukaisen jalostuksen kehittämisen edistämiseksi luonnonmukaista tuotantoa koskevalla asetuksella otettiin käyttöön uusia luonnonmukaista kasvien lisäysaineistoa koskevia säännöksiä, joissa määritellään luonnonmukaiseen tuotantoon soveltuvat luonnonmukaiset lajikkeet ja luonnonmukainen monimuotoinen aineisto. Asetuksella myös päätetään muun kuin luonnonmukaisen kasvien lisäysaineiston käyttöä koskevien poikkeusten soveltaminen (31. joulukuuta 2036).[4]

Kasvien lisäysaineiston monimuotoisuus on luonnonmukaisessa viljelyssä olennaisen tärkeää, jotta varmistetaan, että kasvi pystyy sopeutumaan erilaisiin paineisiin ja olosuhteisiin. Torjunta-aineiden ja lannoitteiden käyttöön liittyvien rajoitteiden vuoksi kasvien lisäysaineiston tuottaminen luonnonmukaisesti on kuitenkin teknisesti haastavampaa kuin sen tavanomainen tuotanto (ks. komission yksiköiden valmisteluasiakirjan I.7 jakso).

Aiemman luonnonmukaista tuotantoa säätelevän lainsäädäntökehyksen, erityisesti komission asetuksen (EY) N:o 889/2009[5], mukaisia tietokantoja, joihin kerätään tietoja luonnonmukaisen kasvien lisäysaineiston saatavuudesta, on laajennettu siemenistä ja siemenperunoista kaikentyyppisiin kasvien lisäysaineistoihin.

Luonnonmukaista tuotantoa koskevan asetuksen mukaan luomuviljelijöiden on käytettävä luonnonmukaista kasvien lisäysaineistoa.[6] Vain silloin, jos viralliset tiedot osoittavat, ettei markkinoilla ole saatavilla toimijan tarvitsemaa määrää luonnonmukaista ja siirtymävaiheen kasvien lisäysaineistoa[7], kansalliset toimivaltaiset viranomaiset voivat myöntää poikkeuksia

---

[2] Komission täytäntöönpanoasetus (EU) 2020/464, annettu 26 päivänä maaliskuuta 2020, tietyistä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2018/848 soveltamissäännöistä siirtymäkausien takautuvaan hyväksymiseen tarvittavien asiakirjojen, luonnonmukaisten tuotteiden tuotannon ja jäsenvaltioiden toimittamien tietojen osalta (EUVL L 98, 31.3.2020, s. 2, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2020/464/oj

[3] Koska määräaika kertomuksen esittämiselle Euroopan parlamentille ja neuvostolle on 31. joulukuuta 2026, jäsenvaltioiden kesäkuuhun 2026 mennessä toimittamia tietoja ei ole sisällytetty kertomukseen.

[4] Ks. lisätietoja komission yksiköiden valmisteluasiakirjan I.7 jaksossa.

[5] Komission asetus (EY) N:o 889/2008, annettu 5 päivänä syyskuuta 2008, luonnonmukaisesta tuotannosta ja luonnonmukaisesti tuotettujen tuotteiden merkinnöistä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 834/2007 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä luonnonmukaisen tuotannon, merkintöjen ja valvonnan osalta (*EUVL L 250, 18.9.2008, s. 1*) ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2008/889/oj

[6] Asetuksen (EU) 2018/848 liitteessä II olevan I osan 1.8.1 ja 1.8.3 kohta

[7] Asetuksen (EU) 2018/848 10 artiklan 4 kohdan mukaan siirtymävaiheen kasvien lisäysaineisto voidaan saattaa markkinoille sellaisenaan, mikäli on noudatettu vähintään 12 kuukauden siirtymävaihetta.

muun kuin luonnonmukaisen kasvien lisäysaineiston käytön sallimiseksi tietyin edellytyksin. Luonnonmukaista tuotantoa koskevan asetuksen liitteessä II olevan I osan 1.8.5.6 kohdan mukaisesti kansallisten toimivaltaisten viranomaisten on laadittava virallinen luettelo lajeista, alalajeista ja lajikkeista, joista on määrällisesti riittävästi saatavilla luonnonmukaista tai siirtymävaiheen kasvien lisäysaineistoa, jäljempänä 'luokkaa I koskeva luettelo'. Jos luonnonmukaisesta kasvien lisäysaineistosta on selkeästi puutetta, kansalliset toimivaltaiset viranomaiset voivat yksittäisten poikkeusten sijaan myöntää yleisen vuotuisen poikkeuksen käyttää tiettyjä lajeja, alalajeja tai lajikkeita.[8]

Tiedot markkinoilla saatavilla olevasta luonnonmukaisesta ja siirtymävaiheen kasvien lisäysaineistosta ovat tarpeellisia, koska niiden perusteella viljelijät voivat pyytää poikkeuksia, mikäli tarjonta on riittämätöntä. Siksi on olennaisen tärkeää, että nämä tiedot ovat laajasti kaikkien toimijoiden saatavilla.

Valitettavasti asiaan liittyvien tutkimusten[9] ja koottujen tietojen mukaan edellä tarkoitettujen tietojen saatavuuden suhteen ei ole juurikaan edistytty. Seitsemässätoista jäsenvaltiossa on käytössä jonkinlainen vuorovaikutteinen tietokanta, jonka tarjoamien toimintojen avulla voidaan selvittää eri viljelykasvien lisäysaineiston saatavuutta, kun taas loput jäsenvaltiot ovat ottaneet käyttöön staattisen taulukon (ks. komission yksiköiden valmisteluasiakirjan I.8 jakso). Viimeaikaisten sääntelymuutosten myötä jäsenvaltiot ovat mukauttaneet aiempia järjestelmiään, jotta toimijat voivat halutessaan julkistaa tietoja luonnonmukaisen tai siirtymävaiheen kasvien lisäysaineiston tuotannostaan.[10] Kansalliset tietokannat ovat olennaisen tärkeitä, sillä ne edistävät luonnonmukaisen ja siirtymävaiheen kasvien lisäysaineiston käyttöä ja tukevat poikkeusten sähköistä käsittelyä, ja niiden tulisi olla kaikilta osin käytettävissä.[11]

2.1. Asetuksen (EU) 2018/848 53 artiklan 6 kohdan mukaisesti ilmoitettuja kansallisia tietoja koskeva analyysi

Komission yksiköiden valmisteluasiakirjassa esitetään yleiskatsaus kasvien lisäysaineiston saatavuutta koskevista kansallisista tiedoista sekä yksittäisistä ja yleisistä poikkeuksista

[8] Luonnonmukaista tuotantoa koskevan asetuksen liitteessä II olevan I osan 1.8.5.7 kohta.

[9] "*The State of organic seed in EU*", https://www.liveseed.eu/wp-content/uploads/2019/12/FNL-FNL-Web-Interactive-NOV19-Booklet2-LIVESEED_web.pdf

[10] FIBL OrganicXseeds -tietokantaa, joka on ollut toiminnassa yli kymmenen vuotta, laajennettiin hiljattain edelleen kattamaan kaikki kasvien lisäysaineiston muodot. Tietokantaan myös lisättiin useita uusia toimintoja, ja sitä käyttää nyt kahdeksan jäsenvaltiota. Lisäksi Liveseed-hankkeen puitteissa on kehitetty European Router Database -tietokanta (EU Organic Seed Database – LIVESEEDING), jonka kautta toimittajat voivat tarjota luonnonmukaista kasvien lisäysaineistoa kaikkiin jäsenvaltioihin sekä Yhdistyneeseen kuningaskuntaan, Islantiin ja Sveitsiin ja jonka kautta toimijat voivat etsiä luonnonmukaista kasvien lisäysaineistoa näistä maista.

[11] Kuten artikkelissa "Estimating Supply and Demand of Organic Seeds in Europe Using Survey Data and MI Techniques" (*Sustainability*, 2022, 14, 10761, Solfanelli, F.; Ozturk, E.; Dudinskaya, E.C.; Mandolesi, S.; Orsini, S.; Messmer, M.; Naspetti, S.; Schaefer, F.; Winter, E.; Zanoli, R. Estimating Supply and Demand of Organic Seeds in Europe Using Survey Data and MI Techniques. *Sustainability* **2022**, *14*, 10761. https://doi.org/10.3390/su141710761 : "*Luonnonmukaisten siementen tietokantojen toimintaa koskevan analyysin sekä EU:n ja Sveitsin luomuviljelijöille suunnatun hiljattain tehdyn kyselytutkimuksen tulokset vahvistavat yleisen oletuksen, jonka mukaan luonnonmukaisten siementen käyttö on yleisempää maissa, joissa on hyvin toimiva luonnonmukaisten siementen tietokanta ja joissa siemenala on kehittynyt.*"

pääasiallisten viljelykasviryhmien[12] mukaan eriteltyinä. Tulokset on esitetty jäsenvaltioittain, ja joissakin tapauksissa ne on lisäksi ryhmitelty neljän pääasiallisen maantieteellisen alueen[13] mukaan.

2.1.1. Kasvien luonnonmukaisen tai siirtymävaiheen lisäysaineiston saatavuus

Useimmat jäsenvaltiot ovat ilmoittaneet vain laadullisia tietoja luetellen ne lajit ja lajikkeet, jotka on sisällytetty niiden luonnonmukaisen ja siirtymävaiheen kasvien lisäysaineiston kansallisiin tietokantoihin. Vain neljä jäsenvaltiota on antanut vuosittain määrällisiä tietoja useista eri viljelykasvilajeista (ks. komission yksiköiden valmisteluasiakirjan I.1.1 kohta).

Järjestelmien käyttö on toimijoille vapaaehtoista[14], mutta useat jäsenvaltiot ovat ilmoittaneet, että jotkin toimittajat luokittelevat määrälliset tiedot kaupallisesti arkaluonteisiksi.

Tiettyjen lajien osalta luonnonmukaista kasvien lisäysaineistoa saatetaan tuottaa itse tai hankkia viljelijöiden ja toimittajien välisten suorien järjestelyjen kautta. Itse asiassa tiettyjen viljelykasvien (viljojen) osalta suuri osa käytetyistä siemenistä on tiloilla säästettyjä siemeniä.[15]

Joistakin lajikkeista on saatavilla viljelykasviryhmittäin laadittuja analyyseja (ks. komission yksiköiden valmisteluasiakirjan I.1.3 jakso), joiden perusteella voidaan arvioida tietokantojen käyttöä. Kaksitoista jäsenvaltiota on antanut kattavat tiedot tuoreiden vihannesten, viljojen ja vehnän osalta, kun taas 11 jäsenvaltiota on antanut tiedot vain pienestä määrästä viljelykasveja ja lajikkeita ja 5 jäsenvaltiota on antanut tiedot vain yhdeltä vuodelta tai ei ole antanut lainkaan tietoja.

Virallisen luokkaa I koskevan luettelon olemassaolo osoittaa, että luonnonmukaisen ja siirtymävaiheen kasvien lisäysaineiston saatavuus on paranemassa. Jäsenvaltiot voivat käyttää kyseistä luetteloa myös poikkeusten päättämiseen markkinoiden tarjonnan kehityksen mukaisesti. Vain 12 jäsenvaltiota on laatinut luokkaa I koskevan luettelon. Näihin luetteloihin sisältyvien viljelykasvien määrä vaihtelee 1:stä 90:een. Suurin osa luokkaa I koskeviin luetteloihin sisältyvistä kasveista on viljoja (vehnälajeja) ja rehukasveja (ks. komission yksiköiden valmisteluasiakirjan I.2 jakso).

2.1.2. Asetuksen (EU) 2018/848 liitteessä II olevan I osan 1.8.5 kohdan mukaiset poikkeukset

[12] Viljat, vehnälajit, vihannekset, kuivatut palkokasvit, öljykasvit, teollisuuskasvit, aromaattiset yrtit ja mausteet, hedelmät, rypäleet, oliivi, koristekasvit sekä rehukasvit ja niiden sekoitukset (ks. komission yksiköiden valmisteluasiakirjan I.3 ja I.4.2 jakso)

[13] EU:n keskiosan jäsenvaltiot: BE, CZ, DE, FR, LU, NL ja AT; EU:n itäiset jäsenvaltiot: BG, LT, HU, PL, RO ja SK; EU:n pohjoiset jäsenvaltiot: DK, EE, IE, LV, FI ja SE; EU:n eteläiset jäsenvaltiot: EL, ES, HR, IT, CY, MT, PT ja SI.

[14] Liveseeding-hankkeen puitteissa hiljattain tehtyyn kyselytutkimukseen vastanneista 140 luomutuottajasta vain 49 prosenttia tarjoaa EU:ssa luonnonmukaisia siemeniä kansallisten tietokantojen kautta (LiveSeeding-hanketta koskeva julkaisu ”Insights into the opportunities and bottlenecks in organic seed and plant breeding sector”, 13. helmikuuta 2023).

[15] ”Estimating Supply and Demand of Organic Seeds in Europe Using Survey Data and MI Techniques”, *Sustainability* 2022, 14, 10761 (https://doi.org/10.3390/su141710761)

Kansalliset toimivaltaiset viranomaiset voivat myöntää yksittäisiä tai yleisiä poikkeuksia salliakseen muun kuin luonnonmukaisen kasvien lisäysaineiston käytön luonnonmukaisessa tuotannossa.[16]

Yksittäisiä poikkeuksia voidaan myöntää ainoastaan seuraavissa tapauksissa ja asetuksen (EU) 2018/848 liitteessä II olevan I osan 1.8.5.1 kohdassa vahvistettujen edellytysten mukaisesti:

a) lajille, jota toimija haluaa käyttää, ei ole rekisteröity yhtään lajiketta 26 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuun tietokantaan tai 26 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuun järjestelmään;

b) kukaan kasvien lisäysaineistoa kaupan pitävä toimittaja ei pysty toimittamaan kyseistä luonnonmukaista tai siirtymävaiheen kasvien lisäysaineistoa tai 1.8.6 kohdan mukaisesti sallittua kasvien lisäysaineistoa ajoissa kylvämistä tai istuttamista varten ja käyttäjä on tilannut kasvien lisäysaineiston niin ajoissa, että luonnonmukainen tai siirtymävaiheen kasvien lisäysaineisto tai 1.8.6 kohdan mukaisesti sallittu kasvien lisäysaineisto on ehditty valmistelemaan ja toimittamaan;

c) toimijan haluamaa lajiketta ei ole rekisteröity luonnonmukaisena tai siirtymävaiheen kasvien lisäysaineistona tai 1.8.6 kohdan mukaisesti sallittuna kasvien lisäysaineistona 26 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuun tietokantaan tai 26 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuihin järjestelmiin ja toimija pystyy osoittamaan, ettei mikään saman lajin rekisteröidyistä vaihtoehdoista ole erityisesti viljely-, maaperä- ja ilmasto-olosuhteiden ja tarvittavien teknologisten ominaisuuksien kannalta sopiva kyseiseen tuotantoon;

d) se on perusteltua tutkimusta, pienimuotoisia kenttäkokeita, lajikkeiden suojelua tai tuoteinnovointia varten ja asiasta on sovittu kyseisen jäsenvaltion toimivaltaisten viranomaisten kanssa.

Useimmat jäsenvaltiot ovat ilmoittaneet poikkeusten myöntämisestä c alakohdassa kuvatussa tilanteessa (ks. komission yksiköiden valmisteluasiakirjan I.4.1 jakso). Useissa muissa jäsenvaltioissa[17] a alakohdassa kuvattu tilanne on yleisin eli luonnonmukaista tai siirtymävaiheen kasvien lisäysaineistoa ei ole saatavilla lainkaan.

Yksittäisissä poikkeuksissa on suurta vaihtelua maantieteellisen alueen mukaan, ja niistä suurin osa koskee tuoreita vihanneksia, viljoja ja rehulajeja (ks. komission yksiköiden valmisteluasiakirjan I.4 ja I.6 jakso).

Yleisten poikkeusten osalta 15 jäsenvaltiota on ilmoittanut määrällisiä tietoja (joskaan niistä kaikki eivät ole ilmoittaneet tietoja kolmelta vuodelta) ja kuusi jäsenvaltiota[18] on ilmoittanut, etteivät ne sovella yleisiä poikkeuksia koskevaa järjestelmää lainkaan. Viisi jäsenvaltiota[19] ei ole ilmoittanut lainkaan tietoja yleisistä poikkeuksista.

[16] Poikkeukset on myönnettävä asetuksen (EU) 2018/848 liitteessä II olevan I osan 1.8.5.1–1.8.5.7 kohdassa vahvistettujen vaatimusten mukaisesti.
[17] BG, CY, CZ, HR, HU, IE, LV, LT, PL, PT, SK ja RO.
[18] BG, CY, HR, MT, PL ja SI.
[19] IE, EL, CZ, HU ja RO.

Näiden tietojen perusteella tehty alustava arviointi viljoja ja vehnää koskevista määrällisistä tiedoista osoittaa yleisten poikkeusten käytön lisääntyneen (ks. komission yksiköiden valmisteluasiakirjan I.5 jakso).

Kuten komission yksiköiden valmisteluasiakirjan I.3 jaksossa todetaan, joissakin jäsenvaltioissa yleiset poikkeukset voivat koskea satoja lajeja (kun poikkeuksia sovelletaan myös koristekasveihin), kun taas toisissa niiden soveltamisala rajoittuu muutamiin kymmeniin lajeihin (pääasiassa rehukasveihin, viljoihin, vihanneksiin, viiniköynnöksiin ja hedelmäkasveihin).

3. Luonnonmukaiset eläimet, kananuorikot mukaan lukien

Luonnonmukaisten kotieläinten on oltava luonnonmukaisissa tuotantoyksiköissä syntyneitä tai kuoriutuneita ja kasvatettuja.[20]

Luonnonmukaista kotieläintuotantoa rajoittaa kuitenkin se, että saatavilla ei ole riittävästi luonnonmukaisesti kasvatettuja eläimiä laumojen tai parvien perustamiseksi tai uudistamiseksi. Luonnonmukaista tuotantoa koskevassa asetuksessa säädetään uudesta poikkeusjärjestelmästä, joka perustuu jäsenvaltioiden keräämiin tietoihin luonnonmukaisten eläinten saatavuudesta.

Tämä järjestelmä mahdollistaa myös sen, että luonnonmukaisia eläimiä kaupan pitävät toimijat voivat halutessaan ja veloituksetta julkistaa tiedot varastoistaan nimensä ja yhteystietojensa lisäksi.[21]

Jos kerätyt tiedot osoittavat, että luonnonmukaisia eläimiä ei ole kysyntään nähden riittävästi saatavilla, kansalliset toimivaltaiset viranomaiset voivat 31. joulukuuta 2036 asti sallia muiden kuin luonnonmukaisten eläinten tuonnin luonnonmukaiseen tuotantoyksikköön tiukoin edellytyksin.[22]

Kananuorikoiden osalta tällaisten poikkeuksia koskevien järjestelmien käyttöönotto on jäsenvaltioille vapaaehtoista[23] ja kansalliset toimivaltaiset viranomaiset voivat antaa luvan tuoda luonnonmukaiseen siipikarjantuotantoyksikköön muulla tavalla kuin luonnonmukaisesti kasvatettua siipikarjaa, kun parvi muodostetaan ensimmäistä kertaa, sitä uudistetaan tai se perustetaan uudelleen, edellyttäen, että munan- tai lihantuotantoon tarkoitetut kananuorikot ovat alle kolmen vuorokauden ikäisiä.

Tässä kertomuksessa tarkastellaan jäsenvaltioilta saatujen tietojen perusteella luonnonmukaisten eläinten, myös kananuorikoiden, saatavuutta EU:ssa sekä myönnettyjä poikkeuksia muiden kuin luonnonmukaisten eläinten tuomiseksi luonnonmukaisiin tuotantoyksikköihin.

[20] Asetuksen (EU) 2018/848 liitteessä I olevan II osan 1.3.1 kohta
[21] Eläimiä koskevat poikkeukset voidaan myöntää asetuksen (EU) 2018/848 liitteessä II olevan II osan 1.3.4.4 kohdan mukaisesti
[22] Asetuksen (EU) 2018/848 liitteessä II olevan II osan 1.3.4.4.1–1.3.4.4.4 kohta
[23] Asetuksen (EU) 2018/848 26 artiklan 3 kohta

3.1. Analyysi jäsenvaltioilta saaduista luonnonmukaisten eläinten saatavuutta koskevista tiedoista

Luonnonmukaisten eläinten saatavuutta koskevien järjestelmien käyttöönotto on ollut jäsenvaltioille pakollista vasta 1. tammikuuta 2022 alkaen. Niiden jäsenvaltioiden määrä, joissa oli käytössä luonnonmukaisia eläimiä koskevia järjestelmiä, kasvoi vuosina 2023–2025. Tässä kertomuksessa esitetyssä tilannekatsauksessa tarkastellaan kesäkuuhun 2025 mennessä käyttöön otettuja järjestelmiä (kyseiseen ajankohtaan mennessä 25 jäsenvaltiota oli lähettänyt linkin tietokantaansa) (ks. komission yksiköiden valmisteluasiakirjan II.1 jakso). Linkit tietokantoihin ovat saatavilla osoitteessa https://ec.europa.eu/agriculture/ofis_public/national-databases.html.

Koska järjestelmän käyttö ei ole pakollista luonnonmukaisten eläinten toimittajille, jäsenvaltioiden ilmoittamat tiedot vaihtelevat paljon ja ovat usein puutteellisia, minkä vuoksi tässä kertomuksessa ei ole mahdollista esittää yhdistettyjä lukuja koko EU:n osalta.

3.2. Analyysi jäsenvaltioilta saaduista luonnonmukaisten kananuorikoiden saatavuutta koskevista tiedoista

Luonnonmukaisten kananuorikoiden saatavuutta koskevien tietojen kerääminen on jäsenvaltioille vapaaehtoista. Jäsenvaltiot eivät ole toistaiseksi ottaneet käyttöön järjestelmiä tällaisten tietojen keräämiseksi, sillä niiden mukaan useimmat luonnonmukaiset toimijat tilaavat tarvitsemansa kananuorikot ennakkoon suoraan markkinoilta.

3.3. Analyysi jäsenvaltioilta saaduista tiedoista, jotka koskevat myönnettyjä poikkeuksia muiden kuin luonnonmukaisten eläinten tuomiseksi luonnonmukaisiin tuotantoyksiköihin

Kaikki jäsenvaltiot ovat ilmoittaneet tietoja kaikilta kolmelta vuodelta. Useiden jäsenvaltioiden tapauksessa tiedot olivat kuitenkin joko puutteellisia tai eri vuosilta annetut tiedot olivat keskenään epäjohdonmukaisia. Tietojen laatu parani vuosien 2023–2025 aikana, mutta kaikkien 27 jäsenvaltion ilmoittamia tietoja ei ole vieläkään mahdollista yhdistää keskenään.

Laadullinen analyysi osoittaa, että useimmissa jäsenvaltioissa on myönnetty poikkeuksia muiden kuin luonnonmukaisten nauta-, hevos-, lammas-, vuohi- ja sikaeläinten tuomiseksi luonnonmukaisiin tuotantoyksiköihin (ks. komission yksiköiden valmisteluasiakirjan II.3 jakso).

3.4. Analyysi jäsenvaltioilta saaduista tiedoista, jotka koskevat myönnettyjä poikkeuksia muiden kuin luonnonmukaisten kananuorikoiden tuomiseksi luonnonmukaisiin tuotantoyksiköihin

Useiden jäsenvaltioiden ilmoittamat tiedot ovat puutteellisia, tai ne eivät ole antaneet lainkaan tietoja. Muiden kuin luonnonmukaisten kananuorikoiden osalta ilmoitettujen tietojen laadullinen analyysi osoittaa, että useat jäsenvaltiot käyttivät poikkeuksia vuonna 2022 eivätkä enää antaneet tietoja vuosilta 2023 ja 2024 (ks. komission yksiköiden valmisteluasiakirjan II.4 jakso).

European Rural Poultry Association -järjestöltä (ERPA) saatujen tietojen mukaan luonnonmukaisten kananuorikoiden tarjontaan liittyy haasteita. Useimmissa jalostusvanhempien kasvatuslaitoksissa keskitytään tavanomaiseen tuotantoon, eikä niissä juurikaan harjoiteta luonnonmukaista tuotantoa, i) jolle asetetut eläinsuojavaatimukset edellyttävät suuria investointeja ja ii) jossa eläimillä on oltava pääsy ulkojaloittelualueille, mikä lisää eläinten terveyteen kohdistuvia riskejä. Jos poikkeukset, jotka mahdollistavat muiden kuin luonnonmukaisten kananuorikoiden tuomisen luonnonmukaisiin tuotantoyksiköihin, lopetettaisiin, tämä vaikuttaisi erityisesti hitaasti kasvaviin siipikarjalinjoihin.

4. Luonnonmukainen valkuaisrehu

4.1 Johdanto

Luonnonmukaiset eläimet on ruokittava niiden ravitsemukselliset tarpeet täyttävällä luonnonmukaisesti tuotetulla tai siirtymävaiheen rehulla. Rehun on oltava pääasiassa peräisin tilalta, jolla eläimiä pidetään, tai muilta saman alueen tiloilta.[24]

Luonnonmukaisesta valkuaisrehusta käydään kovaa kilpailua, koska synteettisten aminohappojen käyttö on luonnonmukaisessa tuotannossa kielletty.[25] Nuorten sikojen ja siipikarjan rehussa on oltava tiettyjä erityisiä aminohappoja, joita tarvitaan pääasiassa eläinten kasvun ja hyvinvoinnin varmistamiseksi. Kyseisiä aminohappoja ei ole kuitenkaan aina mahdollista saada nykyisistä luonnonmukaisista valkuaislähteistä.[26]

Luonnonmukaisen valkuaisrehun vähäisyys on ollut ongelma edellisestä sikojen ja siipikarjan luonnonmukaista tuotantoa koskevasta sääntelykehyksestä[27] lähtien. Jos luonnonmukaisesta tuotannosta peräisin olevan valkuaisrehun saaminen osoittautuu viljelijälle mahdottomaksi ja kansallinen toimivaltainen viranomainen vahvistaa, että luonnonmukaista valkuaisrehua ei ole riittävästi saatavilla, tiettyjä valkuaisyhdisteitä sisältävän muun kuin luonnonmukaisen valkuaisrehun käyttö on sallittu edellyttäen, että se on tuotettu tai valmistettu ilman kemiallisia liuottimia ja sen käyttö rajoitetaan enintään 35 kiloa painavien porsaiden sekä nuoren siipikarjan ruokkimiseen. Tällaisen rehun sallittu enimmäisosuus 12 kuukauden jaksossa on enintään viisi prosenttia. Lupa tällaisen rehun käyttöön voidaan myöntää 31. joulukuuta 2026 asti.[28]

Jäsenvaltiot ovat antaneet tietoja siipikarjan ja sikaeläinten luonnonmukaisen valkuaisrehun saatavuudesta EU:n markkinoilla sekä asetuksen (EU) 2018/848 liitteessä II olevan II osan 1.9.3.1 c alakohdan ja 1.9.4.2 kohdan c alakohdan mukaisesti myönnetyistä luvista.

Tässä kertomuksessa tarkastellaan näiden tietojen perusteella luonnonmukaisen valkuaisrehun saatavuutta EU:ssa sekä myönnettyjä lupia, joiden nojalla nuorten sikaeläinten ja nuoren

[24] Asetuksen (EU) 2018/848 liitteessä II olevan II osan 1.4.1 kohdan a ja b alakohta
[25] Asetuksen (EU) 2018/848 liitteessä II olevan II osan 1.4.1 kohdan f alakohta
[26] Recent advances in protein and amino acid nutritional dynamics in relation to performance, health, welfare, and cost of production - ScienceDirect
[27] Komission asetuksen (EY) N:o 889/2008 43 artikla
[28] Asetuksen (EU) 2018/848 liitteessä II olevan II osan 1.9.3.1 kohdan c alakohta ja 1.9.4.2 kohdan c alakohta

siipikarjan valkuaisrehusta enintään viisi prosenttia voi olla muuta kuin luonnonmukaista valkuaisrehua.[29]

4.2 Analyysi jäsenvaltioilta saaduista tiedoista, jotka koskevat sikojen ja siipikarjan luonnonmukaisen valkuaisrehun saatavuutta

Komission yksiköiden valmisteluasiakirjan III.3 ja III.4 jaksossa esitetään yhteenveto jäsenvaltioilta saaduista tiedoista, jotka koskevat sikojen ja siipikarjan luonnonmukaisen valkuaisrehun saatavuutta.

Tietojen laatu parani vuosina 2022–2024, mutta merkittävä osa jäsenvaltioista ei ilmoittanut sikojen tai siipikarjan rehussa tiettyjen valkuaisten lähteinä käytettyjen, kansallisille markkinoille saatettujen luonnonmukaisten rehuaineiden määriä vuodelta 2024.

Vuonna 2024 vain 11 jäsenvaltiota antoi määrälliset tiedot kansallisille markkinoille saatetuista luonnonmukaisista rehuaineista, joita käytettiin sikojen rehussa tiettyjen valkuaisten lähteinä, ja vain 13 jäsenvaltiota antoi vastaavat tiedot siipikarjan rehun osalta. Useat jäsenvaltiot tekivät rehualan toimijoidensa keskuudessa kyselytutkimuksia näiden tietojen keräämiseksi.

Komission yksiköiden valmisteluasiakirjan III.2 jaksossa luetellaan sikojen ja siipikarjan ruokinnassa käytetyn luonnonmukaisen ja muun kuin luonnonmukaisen valkuaisrehun tyypit.

Komission yksiköiden valmisteluasiakirjan II.5 jaksossa esitetään yleiskatsaus siitä, miten ’nuori siipikarja’ määritellään eri jäsenvaltioissa.

Komissio teki jäsenvaltioiden antamista tiedoista laadullisen analyysin, jonka perusteella todettiin seuraavaa:

- Sekä nuorten sikojen ja nuoren siipikarjan ruokinnassa käytetyn luonnonmukaisen että muun kuin luonnonmukaisen valkuaisrehun lähteet ovat hyvin samanlaisia, ja kyseiset lajit kilpailevat samoista valkuaisrehun lähteistä.
- Jäsenvaltiot myöntävät yleisiä, eivät yksittäisiä, lupia muun kuin luonnonmukaisen valkuaisrehun käyttämiseksi sikaeläinten ruokinnassa, eikä niillä näytä olevan tarkkoja tietoja niiden sikatilojen lukumääristä, joille näitä lupia on myönnetty (useimmat jäsenvaltiot eivät antaneet arviota alle 35 kilogramman painoisia porsaita kasvattavien sertifioitujen luonnonmukaisten tuottajien lukumääristä).
- Jäsenvaltiot myöntävät yleisiä, eivät yksittäisiä, lupia muun kuin luonnonmukaisen valkuaisrehun käyttämiseksi nuoren siipikarjan ruokinnassa, ja niillä on erilaiset käsitykset termin ’nuori siipikarja’ määritelmästä.
- Useimmat sertifioidut luonnonmukaiset sika- ja siipikarjatilat hyödyntävät edellä tarkoitettuja lupia.

5. Päätelmät

Jäsenvaltioiden tämän kertomuksen aiheista antamat tiedot ovat parantuneet viime vuosina. Saatavilla olevien tietojen perusteella ei ole kuitenkaan mahdollista tehdä lopullisia päätelmiä

[29] Asetuksen (EU) 2018/848 53 artiklan 4 kohta

tässä kertomuksessa tarkastellun luonnonmukaisen aineiston tai siinä tarkasteltujen luonnonmukaisten rehuaineiden tai eläinten tarjonnan tasosta, jäsenvaltioiden myöntämien yleisten ja yksittäisten poikkeusten käytöstä ja ennen kaikkea tilanteen kehittymisestä parempaan suuntaan näiden kriittisten tuotantopanosten tarjonnan osalta.

Jäsenvaltiot ovat ottaneet käyttöön järjestelmiä, joiden avulla luonnonmukaista tai siirtymävaiheen kasvien lisäysaineistoa tai luonnonmukaisia eläimiä kaupan pitävät toimijat voivat halutessaan julkistaa yksityiskohtaiset tiedot tuotteistaan luonnonmukaista tuotantoa koskevan asetuksen 26 artiklan mukaisesti. Tällaiset järjestelmät ovat hyödyllisiä, mutta ne eivät ole aina kaikilta osin toimintavalmiita ja niiden käyttöönotto toimijoiden keskuudessa on jäänyt vähäiseksi.

5.1 Luonnonmukainen kasvien lisäysaineisto

Vaikka kasvien lisäysaineiston saatavuudessa on viljojen (vehnän) ja vähäisemmässä määrin rehukasvilajien osalta tapahtunut joitakin parannuksia, luonnonmukaisen ja siirtymävaiheen kasvien lisäysaineiston tarjonta ei edelleenkään riitä kattamaan tuhansien lajien ja niiden lajikkeiden kysyntää. Tämä on vakava ongelma, kun otetaan huomioon luonnonmukaisesti viljellyn maa-alan lisääntyminen (16,9 miljoonasta hehtaarista 18,1 miljoonaan hehtaariin vuosien 2022 ja 2024 välisenä aikana[30]) ja luonnonmukaisessa tuotannossa käytettävien lajien suuri määrä, kuten eräässä viimeaikaisessa tutkimuksessa[31] todetaan. Kyseisen tutkimuksen mukaan *luonnonmukaisten siementen tarjonta, tiloilla säästetyt luonnonmukaiset siemenet mukaan lukien, kattaa keskimäärin* ***alle 50 prosenttia luonnonmukaisesta viljelyalasta*** *ja viljelykasvien ja maiden välillä on suuria eroja, kuten edellisessä LIVESEED-hankkeessa kävi ilmi (Solfanelli ym. 2021, 2022*)" Tutkimuksissa on todettu myös, että[32]: "*Yleiskuva siementen käytöstä luonnonmukaisessa maataloudessa tällä hetkellä osoittaa selvästi, että luonnonmukaisten siementen kysyntä ylittää huomattavasti niiden tarjonnan erityisesti Etelä- ja Itä-Euroopassa.*"

Tätä taustaa vasten poikkeukset ovat edelleen tarpeellisia, joskin 12 jäsenvaltiota onnistui välttämään niitä joidenkin lajien osalta luokkaa I koskevan luettelon ansiosta.

[30] Organic in Europe - Browse latest production and market data
[31] Liveseeding 2025: Updated and improved roadmap/decision tree to reach 100% organic seed
[32] Solfanelli, F.; Ozturk, E.; Dudinskaya, E.C.; Mandolesi, S.; Orsini, S.; Messmer, M.; Naspetti, S.; Schaefer, F.; Winter, E.; Zanoli, R. Estimating Supply and Demand of Organic Seeds in Europe Using Survey Data and MI Techniques. *Sustainability* **2022**, *14*, 10761. https://doi.org/10.3390/su141710761

Saatavilla olevat tiedot huomioon ottaen luonnonmukaisen kasvien lisäysaineiston tarjonnasta ja kysynnästä voi olla tarpeen tehdä kattava selvitys ja myös poikkeusten täytäntöönpanoa voi olla tarpeen tutkia. Tämä voisi auttaa määrittelemään parhaita käytäntöjä, jotta poikkeuksista voitaisiin luopua asteittain vuoteen 2036 mennessä. Edellä ehdotetussa selvityksessä voitaisiin myös määrittää, millaisia seurauksia kaikista yleisistä ja yksittäisistä poikkeuksista luopumisella voisi olla, keskittyen viljan ja vehnälajien kaltaisiin viljelykasveihin, joista luonnonmukaista ja siirtymävaiheen lisäysaineistoa on paremmin saatavilla.

5.2 Luonnonmukaiset eläimet

Luonnonmukaisista eläimistä tietoja on saatavilla vasta lyhyeltä ajalta (vuodesta 2022 alkaen) eivätkä ne edelleenkään ole riittäviä luotettavan yleiskuvan saamiseksi luonnonmukaisten eläinten saatavuudesta. Kananuorikoiden osalta yksikään jäsenvaltio ei ole ottanut käyttöön järjestelmää, jossa ilmoitettaisiin kananuorikoiden saatavuudesta kansallisella tasolla.

Jäsenvaltioiden toimittamien tietojen analyysi osoittaa, että luonnonmukaisten toimijoiden on edelleen käytettävä myös muita kuin luonnonmukaisia eläimiä tai kananuorikoita pystyäkseen jatkamaan luonnonmukaista kotieläintuotantoa. Yksinkertaistamisen vuoksi ei vaikuta asianmukaiselta antaa delegoitua säädöstä, jolla luonnonmukaisten kananuorikoiden saatavuustietojen keräämiseksi käytettävät järjestelmät säädettäisiin pakollisiksi ja tällaisten järjestelmien olemassaolo asetettaisiin edellytykseksi poikkeusten myöntämiselle.[33]

Luonnonmukaisen kotieläin- ja siipikarjantuotannon (lampaiden tuotanto pois lukien) viimeaikainen laskusuuntaus[34] huomioon ottaen luonnonmukaista kotieläintuotantoa ja luonnonmukaisia kananuorikoita koskevien poikkeusten käytön jatkaminen 31. joulukuuta 2036 asti vaikuttaa asianmukaiselta.

5.3 Sikojen ja siipikarjan luonnonmukainen valkuaisrehu

Jäsenvaltiot toimittivat myös tietoja sikojen ja siipikarjan luonnonmukaisen valkuaisrehun saatavuudesta sekä myönnetyistä luvista, joiden nojalla enintään 35 kilogramman painoisten porsaiden ja nuoren siipikarjan valkuaisrehusta enintään viisi prosenttia voi olla muuta kuin luonnonmukaista valkuaisrehua.

Näistä aiheista on saatavilla tietoja vuosilta 2022–2024, mutta ne ovat puutteellisia, eikä luonnonmukaisen valkuaisrehun saatavuudesta EU:ssa sen vuoksi ole mahdollista esittää määrällistä yleiskatsausta.

Sikojen ja siipikarjan oikeanlaisen luonnonmukaisen valkuaisrehun puute on luonnonmukaisen tuotannon alalla rakenteellinen ongelma, jonka ratkaiseminen kestää vielä useita vuosia. Tietojen laadullinen analyysi osoittaa, että useat luonnonmukaiset sian- ja siipikarjantuottajat hyödyntävät

[33] Asetuksen (EU) 2018/848 53 artiklan 3 kohta: ”*Siirretään komissiolle 1 päivästä tammikuuta 2027 valta antaa 54 artiklan mukaisesti delegoituja säädöksiä, joilla muutetaan 26 artiklan 2 kohdan b alakohtaa siten, että 26 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun tietojärjestelmän soveltamisala ulottuu koskemaan liitteessä II olevan II osan 1.3.4.3 kohdan kananuorikoita, jotta kananuorikoita koskevat poikkeukset perustuvat kyseisessä järjestelmässä kerättyyn tietoon.*”

[34] Komission yksiköiden valmisteluasiakirjan II.2 jakso

edelleen lupia, joiden nojalla ne voivat sisällyttää kasvattamiensa nuorten eläinten rehuun pienen prosenttiosuuden muuta kuin luonnonmukaista valkuaisrehua.

Luonnonmukaisen tuotannon alan tärkeimmät sidosryhmät[35] vahvistavat, että sikojen ja siipikarjan luonnonmukaisesta valkuaisrehusta on tällä hetkellä puutetta EU:n markkinoilla, ja ovat samaa mieltä siitä, että nykyisiä poikkeuksia on tarpeen jatkaa.

Tämän perusteella ja ottaen huomioon vaatimuksen täyttää luonnonmukaisten nuorten sikojen ja luonnonmukaisen nuoren siipikarjan ravitsemukselliset tarpeet aminohappojen osalta eläinten kasvun ja hyvinvoinnin varmistamiseksi komissio aikoo antaa delegoidun säädöksen, jolla jatketaan kymmenellä vuodella (31. joulukuuta 2036 saakka) kansallisten toimivaltaisten viranomaisten mahdollisuutta antaa lupa sisällyttää enintään 35 kilogramman painoisten porsaiden ja nuoren siipikarjan rehuun enintään viisi prosenttia muuta kuin luonnonmukaista valkuaisrehua.

[35] FEFAC, EUWEP,ERPA, Copa-Cogeca ja IFOAM Organics Europe